

in Engeland op te houden. Zijn gaster, Lord Halifax, nam hem mede naar de goddienst-oefeningen van de St. Pauluskerk te Londen, liet hem ontscheidende kathedraal en andere kerken zien en reisde met hem naar Oxford en Cambridge. In Oxford bracht Portal drie dagen door in de door Paus gestichte orde van de "Cowley Fathers"; ook werd hij in de gelegenheid gesteld, om kennis te maken met enkele vrouwelijke kloosterorden, die tot de Anglicaansche kerk behooren. Halifax deelde aan zijn gast mede, dat er in andere kerken nog iets anders te zien is, dat er ook een laagkerkelijke richting is, doch de abt keerde naar Frankrijk terug, in het bewustzijn, een bijna vergeten zusterkerk opnieuw ontdekt te hebben.

Op een week van Rampolla begaf hij zich weldra naar Rome, werd door den paus ontvangen en door dezen aanstands ingenoedigd, zich over pogingen tot vereeniging met de Anglicaansche kerk uit te spreken. Ja, de pater sloeg den paus voor, om directe onderhandelingen met de autoriteiten van Engeland's staatskerk aan te knopen en deze wees dit niet van de hand.

Tot duiser ging alles voortreffelijk. Maar nu kreeg de Roomsche aartsbischop van Westminster, kardinaal Vaughan, lucht van de zaak en bracht in vereeniging met zijn medestanders van de "Italiaansche misse in Engeland", ernstige bedenkingen in. Men betoogde, dat het optreden van den Francken abt, die door de Ritualisten gedoopt was, de Roomsche propaganda in Engeland in den weg stond, daar juist de twijfel aan de geldigheid van de eigene ordinatie en daarom twijfel aan de echtheid der sacramenten, nu en dan leden van de Engelse kerk bewogen had, om tot de Roomsche kerk over te gaan. De paus moest onduidelijk de Engelse successie verwerpen, gelijk ook in de praktijk reeds geschied was, daar Engelse geestelijken, die tot de Roomsche kerk overgingen, steeds opnieuw geordeneerd werden.

Deze betoogen hadden tot gevolg, dat twee Engelse Jesuiten bevoien werd, om de noodige materialen te verzamelen voor een pauselijke beslissing. Het scheen, alsof de pogingen tot vereeniging tusschen den paus van Rome en den aartsbischop Canterbury tot gevolg moesten hebben, dat de kloof steeds wijder ging gapen. Dit wilden de Fransche vrienden voorkomen. De abt Duchesne zond een memorie naar het Vaticaan, waarin hij zijn meening in zake de successie handhaafde; en de hoogleraar in het canonieke recht te Parijs, Mgr. Gauthier, liet zich in gelijken zin hooren. Door beide betoogen zag de paus er van af, om de Engelse ordening formeel te verwerpen. Maar de Roomschen in Engeland gaven hun voorname nog niet op. Men wierp de vraag op, of het voor een zekere meening te houden is, dat de kerk van Engeland de onderbroken successie bezit. Wanneer deze vraag ontkennend ware beantwoord, zouden de Engelse Roomschen toch ten slotte hun zin gehad hebben en de Heilige Stoel wel geneigd, om het begeerde antwoord te geven. Maar in dit kritiek oogenblik haastte zich Lord Halifax met enige Ritualistische vrienden naar Rome, en verzocht en ontving herhaaldelijk audientie bij den paus, en het gelukte hem den dreigenden slag af te wenden, door het voor te stellen, alsof, wanneer men op den ingeslagen weg voortging, in de naaste toekomst de zaak der Christelijke eenigheid vernietigd werd. De paus luisterde naar hem, de abt Duchesne ontving een vriendelijken brief van Rampolla en een medaille.

De brief van den paus aan de Engelse natie is een poging om de Roomschen in Engeland tevreden te stellen, zonder de Ritualisten af te stoeten. In dien brief wordt de "kerk van Engeland" eenvoudig genegeerd, daar het woord gerechtigd wordt, zoowel tot de dissidenten, als tot de hoogkerkelijken, terwijl het schrijven bovendien een zinnende bevat, welke zegt, dat Engeland helaas in de 16e eeuw van het heilige geloof beroofd geworden is, in hetwelk het gedurende vele geslachten vrede en vrijheid gevonden had. Toch heeft Lord Halifax het bestaan, om zijne geestverwanten aan te raden alle polemiek tegen Rome te vernemen en den brief van den paus dankbaar aan te nemen!

De aartsbischop van Canterbury schijnt echter nog niet geneigd, om met Lord Halifax mede te gaan. Hij waarschuwt in zijn antwoord op den brief van den paus er nadrukkelijk tegen, geen eenheid ten koste der waarheid te zoeken. Hij maakt er opmerkzaam op, dat Rome onder een "wederovereenkomst der kerken" nooit iets anders verstaan kan als onderwerping; en terwijl hij het als een Christenlijk erkent, om de eenigheid des geloofs te bidden, zoo noemt hij het toch als de eerste plicht van alle leden der Engelse kerk, het geloof en de praktijk der Reformatie in hunne reinheid te bewaren.

Dit antwoord van den primas van de Engelse staatskerk valt ons mede, al hadden wij het krachtiger en beslissender gewenscht. Vooral wanneer men weet, dat de bekleeder der hoogste waardigheid in de Engelse staatskerk behoort tot de Ritualistische partij, moet men er zich over verwonderen, dat hij zich tegenover den Roomschen paus zoo scherp stelt.

Wij wenschen en bidden, dat de oogen van het Engelse volk er voor zullen opengaan, dat leidslieden als Lord Halifax het Engelse volk en de Engelse kerk leiden op den weg der contra-reformatie.

WINCKEL.

Door Kinderen.

DE WAGENMAKER.

VIII.

DE NADERENDE STORM.

Een paar uren ten noordwesten van Konstanz vond men in die dagen, te midden van een zeer woedende streek, die slechts weinig bebouwd was, een hoogte, waarop vroeger een klooster gestaan had, dat echter reeds lang verlaten en nu tot een bouwval geworden was. De hoogte droeg den naam van den Groenen heuvel. Ongeveer een kwartier verder had men den grooten weg uit het noorden naar Konstanz of liever naar Petershausen. Hij moet namelijk weten, dat Konstanz gelagen is op den linkerover van den Rijn, aan de Zwitsersche zijde. Aan den rechterover ligt Duitschland, waar zich de Spaansche troepen onder Vives bevonden. Petershausen nu, de voorstad van Konstanz, lag ook op dien rechterover, en was door den Rijn van de eigenlijke stad gescheiden. Tusschen de stad en de voorstad lag een brug, die van Konstanz kwam moest de brug over, wilde hij in de stad komen. Zijn weg liep dus door Petershausen.

Laat in den avond vóór den dag dat den slag bepaald, kon men van verschillende zijden krijgslieden den Groenen heuvel zien naderen.

ren. Zij behoorden tot het keizerlijke leger; de meeste waren te voet, doch ook vele te paard en allen zwaar gewapend. Zij marcheerden echter niet in aaneengesloten compagnieën, maar in kleine afdeelingen. Blijkbaar was hun doel zoo min mogelijk de aandacht te trekken. Sommige trokken langs den grooten weg, andere langs zijwegen op hun doel aan.

Was reeds zeer laat in den avond toen een viertal ruiters langs den hoofdweg den Groenen Heuvel naderde. Ook zij behoorden tot het leger. Aan de hoogte gekomen, stegen zij van hun paarden af, die door een paar soldaten werden weggeleid, beklimmen den heuvel, en begaven zich naar een gedeelte van den bouwval, dat nog een schuilplaats bood tegen weer en wind. Om zulke een beschutting was het echter den ruiters blijkbaar niet te doen, want het weer was droog en zacht, al was ook de lucht bewolkt. Wat hun komst hier betuigde, zal ons bijken.

Een van het viertal, die hier al meer seelende geweest te zijn, ging den anderen voor en leidde hen voorzichtig in de duisternis door een wijde gang, tot zij aan een kamer of liever kelder kwamen. Nu sloeg de gids voor, ontstak een fakkel, dien hij met zich droeg, en schoof tegelijkertijd een gordijn, dat hier kon te voren scheen te zijn opgehangen, voor de opening waardoor men gekomen was.

Het rosse schijnt van het fakkellicht verhelderd maar weinig de duisternis, die er in het kille vertrek heerste. "Was blijkbaar een der gewelven, die gedeelt hadden tot bergplaats voor het klooster. Licht genoeg was er evenwel om de aangesichten der aanwezigen te onderscheiden. Een hunner was niemand anders dan generaal Vives; de man met de toorts was de ons welbekende Duitse officier, die als verspieder had gediend. De beide anderen waren bevelhebbers van het Spaansche leger. Allen zelt en zich neder op den steenen kant die langs het gewelf liep, en waarop men een plaats kon vinden, al was het geen gemakkelijke.

"Ik kan u thans ons plan mededeelen," zoo sprak Vives, dat voor een deel u nog niet bekend is. Ik heb de troepen hier aan den Groenen heuvel bijeen laten komen, waar zij weinig de aandacht trekken. Ook heb ik hen zoo laat mogelijk hier beschieden. Want we rukken nog dezen nacht op en overvallen de stad naar mijn berekening in den voormiddag."

"Zoo spoedig reeds", antwoordde een der bevelhebbers, "is onze macht voldoende?"

"Ik heb alle voorzorgen genomen," sprak de generaal. "Ik overval hen als zij 't minst op rekenen, en rustig in de kerken zitten. Daarbij weet ik, dat onze troepenmacht sterk is, in elk geval veel sterker dan de weerbare manschap die ons kan tegenstaan. Ook heb ik onze beste mannen uitgekozen. De kaarten zijn reeds vroeger aan u gezonden en ook de noodige aanwijzingen."

De bevelhebbers bevestigden dit, en nu volgde een lang gesprek, waarin de generaal de nog noodige inlichtingen gaf, hoe men had te handelen om den aanslag te doen gelukken. De officier gaf telkens opheldering, en ten slotte werd aan de beide oversten opgedragen, om aan hun officieren zooveel mede te deelen als deze moesten weten. Verder werd besloten ook aan de manschappen, die nog weinig zekers wisten, duidelijk te maken wat men doen ging, doch dit zou zoo laat mogelijk geschieden. Trouwens 'teen en ander was toch al uitgelekt, al wist geen der soldaten 't rechte.

"Ik heb zooveel mogelijk gezorgd," sprak Vives ten slotte, dat niemand, al kreeg hij enig vermoeden, de lieden te Konstanz kan waarschuwen. Overal staan ruiters; zij hebben last teiler tegen te houden, die te ver mocht willen gaan."

Zoo was het. Men bevond zich hier in een steek die aan twee zijden door water was omgeven en niet zoo breed was, of een goed aantal ruiters — en Vives had een groote macht bijeen — konden den doorgang aan reizigers wel beletten. Daarbij was er slechts een groote weg; de enkele bijpaden werden zeer weinig gebruikt en op alles werd het oog gehouden.

De bevelhebbers vertrokken, om den hun opgedragen last te volvoeren.

Ook de derde der aanwezigen ging heen, doch keerde weldra terug met iemand, dien we mede reeds vroeger ontmoet hebben, den dokter. Thans echter droeg hij de krijgsman's kleeding. Hij bleef eerbiedig staan en de generaal sprak:

"Wij hebben, geloof ik, nu niets meer met elkaar te verrekken en ongetwijfeld zijt ge ook tevreden, anders had ik u zeker niet hier gezien. Luister nu wat ik u zeg: Gij zijt beter dan iemand onder in de stad bekend. Wilt ge ons nu, als we er eenmaal binnen zijn, tot gids verstreken, dan ontvangt ge, als alles is afgelopen, twee honderd dukaten. Gij behoef niet te stijgen, al draagt ge ook voor een dag of wat een kleed, die u minder in 't oog doet loopen onder het krijgsvolk. Zijt ge echter bevreesd, dan kunt ge nog terugkeeren. Maar beslist spoedig. Er is gevaar bij, maar ook een goed loon te verdienen."

De dokter scheen een oogenblik op twee gedachten te hinken. Toen echter behaalde de geldgezigheid de overhand en hij antwoordde:

"Ik ben tot uw dienst, generaal. Gij kunt op mij rekenen."

"En gij evenzo op het woord van een edelman," sprak Vives trotsch, "en nu op marsch!"

CORRESPONDENTIE.

D. M. H. te W. — Het blijkt dat het niet gaat op de vraag die u zendt een antwoord te geven. Al nemen we 't ook heel ruim, toch zouden de lezers voor wie deze rubriek allerleest is bestemd, aan zulk een vraagstuk, dat zeer bijne onderscheiding eischt, misschien wel bijgevoegd, gelukkig dat elk predikant u zeker de oplossing zal kunnen geven. In daartoe geen gelegenheid, dan willen wij 't wel doen in een afzonderlijk schrijven.

HOOGENBIJK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Aan den Hooggeleerden Heer Prof. Dr. A. KUYPER.

In No. 928 van de *Heraut* wordt door U gezegd, dat, volgens Darby, *voort in Rom. XI: 23 het graf liet van Christus' kerk*.

In zijn "On the apostasy. What is succession a succession of?" en "The apostasy of the successive dispensations." (Coll. Writ. Vol. I) zegt D. over Rom. XI: 23: "De kerk, als bevestiging genomen, is onderworpen aan dezelfde verantwoordelijkheid als Israël vanoudt, en zoo, als zij *faalt, afgevoerd worden*.... Het staat met aan mij, te bepalen, hoelang God geduld kan oefenen, of hoe Hij op het gebed van Zijn

volk den tijd der genade kan verlengen; gewis, gelijk is Zijne wijsheid ook hierin volmaakt." blz. 139.

Op blz. 183: "Al deze plaatsen (alt Rom. XI: 2 Thess. 2 Tim. 2 Petr. 3 Joh. II) te zamen bewijzen, dat de afloop der (tegenwoordige) bevestiging zou zijn 'salval', 'ewige tijden', 'afwijking van het geloof'; en dat 'de verborgeneheid der ongerechtigheid,' de bevestiging van het kwaad, die dit te voorschijn riepen, *reeds aan het werk waren*."

Op blz. 195, na te hebben aangehaald, dat Paulus aan 't eind zijner loopbaan verklaart, dat 'salien het hunne zoeken, niet heiligen van Jesus Christus is,' zegt D.: "siedaar waar de apostolische arbeid op was uitgelopen; en de geschiedenis van het Boek der Openbaring, de getuigenissen van Petrus en Judas, zoowel als de waarschuwingen van Johannes en Paulus, bewijzen, dat dit de afloop van het Christendom zou zijn, in overeenstemming met de plechtige uitspraak van den apostel: 'zie dan de goedertierenheid en de genade Gods: gestrengheid over hen, die gevallen zijn (de Joden), maar goedertierenheid over u (de Christelijken volken) indien gij in de goedertierenheid blijft; anders *zult ook gij afgevoerd worden*...."

Indien nu *ook* zijne en *zult worden* iets anders beteekent dan *is*, zoo leert D. niet, dat in Rom. XI: 23 het graf liet van Christus' kerk.

Het doel, dat D. zich voorstelde met zijn beschouwing, zegt hijzelf (blz. 185) 'niet te zijn om aan te toonen den *graaf van rijpheid*, waarmee de afval in 't algemeen of plaatselijk gekomen is, maar het *feit van zijn bestaan* van den aanvang af....' (Lees 2 Thess. 2: 7 en 1 Joh. 2: 18).

Uw eerste uitspraak berust dus op een misverstand van hetgeen D. schreef.

Dat D. de kerken (der Roomen en Protestanten) beschouwt als 'het echte Babylon,' *en alsof men den vloot der Heeren bedenkt*, is door geen enkele plaats uit zijn geschriften te bewijzen. Het 'echte' Babylon is er volgens D. nog niet; het zal zich ontwikkelen, en dan meer bijzonder voorstellen de westersche beschaving, beschouwd van haar bedorven godsdienstigen kant." (Zie "Budes sur la Parole," Apoc. XVI, pag. 173). "Ambten zijn er niet," volgens ons, zooals gij zegt.

Ik antwoord hierop, dat herders, leeraars, evangelisten, die de Heere gegeven heeft, (Efez. 4: 11) door ons dankbaar erkend worden. Wij noemen dit, naar de Schrift, *echter gaven*. Ambten noemen wij die functies, waartoe iemand door menschen gesteld is. De zondigen zijn er slechts twee: ouderlingen, door de apostelen of hun gedelegeerde, en diakenen, door de discipelen zelfden gekozen. (Zie Hand. 14: 23; Titus 1: 5; Hand. 6: 3).

"De redding der enkele zielen," zegt gij verder, "gaat louter individualistisch toe, door een geestelijke werking, die het werk des Heiligen Geestes isoleert."

Hoe nu het werk des Geestes geïsoleerd kan worden door een geestelijke werking, waardoor zielen behouden worden, en die dus niet van den Boze los uitaan, begrijp ik inderdaad niet.

"Ook zijn de sacramenten niets dan zinbeeldige gedachtensoortingen."

Waar de doop een gedachtensoorting van is, begrijp ik wederom niet. Dat het Avondmaal een *gedachtensoorting* is, heeft de Heere zelf gezegd.

Hoe voortu uit 'het weinige,' door u gezegd, 'agenoegzaam blijkt,' dat de door u bedoelde broeders *al uwe ambten verwerpen*, en zich op zichzelf groepeeren als *de echte kinderen Gods*, blijkt mij, in plaats van genoegzaam, *valtrekt niet*. Gij en duizenden dus *onrecht, o. is geen kinderen Gods*!

Om bij het slot ons te bepalen, dacht ik waarlijk niet, dat ik voor u nog moest herhalen, wat ik 24 jaer geleden schreef: "Alle kinderen Gods, die een anderen weg bewandelen, hebben zij (de door u bedoelde broeders) niet *terugkeertelijk lief*, en wenschen hun de verzekering te geven, dat het hun niet te doen is, om 'nieuwe leerlingen' te verkondigen of toe te passen, maar veel eer om, bij erkenning van hun persoonlijke zwakheid en gebrek, te 'volharderen in de leer der apostelen en in de gemeenschap; in de breking des broods en in de gebeden'." (Blz. 16 van *Het leven van Johannes Meyer*, Rotterdam, W. Wenk 1871).

H. J. LEUKES.

[Gaarne verleenende we aan de schrijver van onzen broeder Lemkes plaats, al moet hij niet van ons vergen, dat we op dit oogenblik op dat geschied ingaan. Zoodra er tijd voor openkomt, doen we het volgaarne. Nu kan het niet. Laat ons vooralsdien alleen zeggen, dat we niet voor niet in Pan zijn geweest. De heer Lemkes zal ons dan wel begrijpen. Hij toch weet zeker wel dat Darby juist daar langen tijd werkte.

Rm.]

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Rozenburg, S. Tromp, cand. — Kanenick (el. Bruckel), J. Dajema te Staphorst.

BEROEPEN: Bunschoten, C. A. W. K. Reinkema te Rijnsburg. — Kamperland (gen. Wiskerke), O. J. Geertling te Brouwerhaven (el. Zierikzee). — Zierikzee, W. Bruckel, te Halfweg. — Boekloop, J. Kok te Nijmegen. — Charlois (Rotterdam), F. W. Stuijter te Haag (Fr.).

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Haastem, A. Th. Jonker te Kralingen. — Wilsom, K. E. van Grithuisen te Kerkel en Spaland. — Munster, J. Kok te Oudeveen. — Enkhuisen, R. H. Colenbrander te Driele. — Luem op Zand, P. Bokma te Brunnisse. — Solbrig, J. W. Hoovers, cand. te 's-Gravenhage. — Gieszen en Rijswijk, J. C. S. Lecher te Birtap. — Burgward, S. A. C. Rijnberg te Buurnsteden. — Terwispe, J. A. Rijnns, cand. — Hoogersmilde, G. Voogers te Schommadorp (Dr.). — Elburg, F. J. Los te Beudum en Kerkwijk. — Haamstede (el. Zierikzee), J. C. Voorduin, cand. te Nijmegen.

AANGESCHRIJVEN: Linder, D. Nissen, emer. pred. te Leerdam. — Oud-Albiss, P. Kijman Jr. te IJmuiden. — Garja, D. J. Afs te Emmst. — Pomerand, W. Haverkamp te Bergen op Zoom. — Oud-Berland, J. K. Klomp te Lunteren.

BEROEPEN: Cas (el. Goo), P. J. Wouters te Rozenburg (Z-H). — Zelhem, J. C. Klomp te Lunteren. — Mijnsheerland, K. Verhagen te Zuilen. — Schellinkhout, J. H. Overbeek, cand. te 's-Gravenhage. — Leetwien, C. A. P. Conventie te Hall (el. Zierikzee). — Breda, P. Kijman Jr. te IJmuiden. — Ganseren, A. H. Bieder te Ridderkerk. — St. Michielsgestel, C. A. Klinkenberg te Beusichem. — Merv-Binnen, C. A. J. Schoonover te Roelkerk. — Woudbruggen, P. H. Visser te Wapenveld.

Geboorteden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnements-gelden over het kwartaal, geboorteden 30 Sept. j.l. ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken aan de Administratie.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

J. A. WORMSER,

Directeur-uitgever.

Amsterdam, Oct. 1895.

Advertentien.

Na een langdurig lijden is hedenmocht nog onverwacht, in de hoop des eeuwigen levens, overleden, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer **SJRK TJALLINGS DE JONG**, in den ouderdom van ruim 76 jaer. **TJ. S. DE JONG**, **G. KOK-DE JONG**, **J. KOK**, **J. W. v. D. KOUWE**, **R. v. D. KOUWE**, Kampen, 6 Oct. 1895.

Getroffen door de vele blijken van belangstelling, ondervonden met hun Zilveren feest, en niet het minst van H.H. Directoren van het Geref. Gymnasium te Amsterdam, betuigen ondergeteekenden hunnen vriendelijken dank.

F. W. G. TEBERELD en Echtenooten.

Amsterdam, Oct. 1895.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co., DAN 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en SELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Betragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaad f 16.75; in drie halfdeelen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

Amsterdam.

DE UITGEVER, J. A. WORMSER

Werken van ANDREW MURRAY.

De Geest van Christus. 31 overdenkingen. f 1.50. Gebonden. . . . f 1.80

Gelijk Jezus. Overdenkingen over het beeld van den Zoon Gods en onze gelijkvormigheid aan Hem. f 1.40. Gebonden. . . . f 1.75.

Jezus, de geneesheer der zieken. Overdenkingen over de geloofs-genering. f 0.90. Gebonden. . . . f 1.25

Amsterdam.

HÖVEKER & ZOON.

Vrije Universiteit.

De 20ste October nadert weder met rassche schreden. Die dag is, zooals al onze vrienden weten, de jaardag der opening onzer Hoogeschool; en dit keer de vijftiende. Daar echter deze datum dit jaar op den Zondag valt, zal de overdracht van het Rectoraat niet op den spien, maar op Maandag den 21sten plaats hebben, en wel, als gewoonlijk, in de Schotsche Zendingkerk (Amstel) alhier. Bij die gelegenheid zal de tegenwoordige Rector, Prof. Fabius, een oratie houden, na afloop waarvan Prof. Wolter het rectoraat over den nieuwen cursus zal aannemen.

In plaats van aan den vóóravond van den jaardag, zal dit jaar op Vrijdag den 18den de ure des gebeds worden gehouden in de Keizersgrachtkerk, waarbij als voorgangers Ds. Gispens van hier en Da. Van Dijken van Marken hopen op te treden.

Met verbaas las ik in de *Heraut* van 6 dezer, dat Ds. Ros er onzen Hoogleraar Dr. Kuyper een verwijt van scheen te maken, dat deze de dictaten over dogmatiek, welke hij op zijn colleges geeft, door studenten liet opschrijven en dan drukken, om zich op die wijs de moeite te kunnen besparen een eigen dogmatiek te schrijven. Dit verwijt mist werkelijk zelfs den allergeringsten grond. — Allereerst vernam ik nog nimmer de beschuldiging tegen professor Kuyper inbrengen, alsof deze tegen *werk* zou opzien, en iedereen zal mij toevallen, ook Ds. Ros, dat de *werk* brachten, waarmede de Heere deelen Hoogleraar heeft bevelen toe te rusten, en de *hul* om te werken, welke hem onafgebroken mag bezielden, gauch exceptie-onel moeten genoemd worden. Het reuzenwerk, dat onlangs tot voltooiing kwam, de *Encyclopedie der Heilige Godgeleerdheid*, strekte wederom daarvan ten bewijze. — Maar bovenal wordt Prof. Kuyper groot onrecht aangedaan, wanneer men hem *één* overijst zou willen maken van de vriendelijke vergunning, die hij heeft willen geven, dat zijn collegediacten mogen worden gedrukt. Hij is daartoe ook schoorvoetend overgegaan op naderkijkelijk verzoek van Directeuren, die getuigen waren van den reuzenarbeid der nieuw aankomende studenten, die telkens van andere studenten de dictaten moesten afschrijven over de onderwerpen, welke op vroegere colleges waren verhandeld. In de eerste jaren ging dat nog eenigermate; maar dat werd allengs zoo onmogelijk, dat al de tijd, ja meer nog zou zijn voorbijgegaan aan overschrijven, afgezien nog van de omstandigheid, dat niet alle dictaten, die ter copieering werden aangeboden, even nauwkeurig waren te noemen. Dit heeft Directeuren bewogen bij Prof. Kuyper aan te dringen, steeds een of twee der studenten aan te wijzen, welke hij daartoe het geschikt achtte, wier dicta-

Vrije Universiteit.

Zoo de Heere wil, zal de Jaarlijksehe **BIDSTOND** ditmaal gehouden worden op **Vrijdag 18 October e.k.**, des avonds te **half acht uur**, in de Keizersgrachtkerk.

Als voorgangers zullen optreden de WelEerw. Heeren **W. H. GISPEN** en **A. T. VAN DIJKEN**, Predikanten te Amsterdam en Marken.

Namens het Locaal Comité Amsterdam:

H. POUWELS, Voorzitter.

G. H. A. GROSHUDE, Secretaris.

Voor Heeren Directeuren, Curatoren en Professoren met hunne Dames en voor Heeren Studenten, zal de onderstaande gaander tegenover den predikstoel gereesvoerd blijven.

L. G. WEISZ & Co., Commissionairs in Effecten, Prinsengracht bij de Prinsenstraat, No. 157, AMSTERDAM.

Gevestigd te 's-Gravenhage, ZWARTE WEG 77, **T. VAN DEN HOORN, ARTS.**

SPREEKUR elken werkdag 1-2 uur.

ORGEL.

Te Koop voor lagen prijs, een mooi **Amerik. Orgel** met 10 Reg., pracht hoogespiegelmast, met nog 5 j. gar. Fr. br., onderlett. A. bij den Boekh. **E. P. BORGH**, Erasmusstraat No. 67, Rotterdam.

Dit blad Bijdragen tot de kennis van den U. Insending kunnen vo

Van

We kom tig zeide w uitspraak w betekenis, kan gevestig dit: "Wie bloed zal de want God 'gemaakt'." leeraar, die universiteit hoogegeleerd huis, in he (No. van 21 Heilige Sch de Doodstra een wijze, eenen male leeraars bet

Genesis bloedwraal alle bekem niets anders bloed ver ontvangen ligen stand ding. De vers 5 zeg aldaar: "Mij komt in geen alle tijden. ting tot u men die onderschietlijken, n staat toch: bloed zal den." De u uit het O Noach ger liogen in voor het 1 Daarmore of gij in wetgeving bindende Christen e oude bede bekend, e delijk he gezegd, m o. a. liet

Het twee kort weerle geving die opgelegd, i ten dage 2 door de A ander orgas die bewerm leeraar niet is van G gehouden, e in deze w schen de 2 politieke we ste aangaa maakt tuss aan zulk een liggien, en e met toepas uitgewerk. beginselen b als van Gv bonden. R

RIC Koning F ben, langa geestelijken elkeen, die tegen laatst gemakkelij der bisscho teiten van artikelen ge toetst worde slag kunne de wereldij Hiertoe we na de gev dood wij n bracht en l wie dese z worden. D aangenom